

თეატრი

№ 3

№ 30 საოველ-კვირო ლიტერატურული და მხატვრობითი გაზეთი. № 30

27 ივლისი

გამოიცემა ყოველ კვირარაობით

1906 წელს.

ფასი «თეატრია»-ს წლით ხუთი (5) მანეთი, ნახევარ წლით სამი (3) მანეთი, სხვა ვადით ხელის მოწერა არ მიიღება. ცალკე ნომერი «თეატრია»-ს ღირს სამი შაური. ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში «თეატრია»-ს რედაქციაში: ანწრუნისკულ ქარვასლასში, № 110. და ქ. ფოთში ბესარიონ კლანდაქისთან. გარეშე მისწორებთათვის ადრესი: Тифлисъ. Въ редакцію «Театръ.»

გაზეთი «თეატრია» პირველის ივლისიდან წლის დამლევამდე ღირს 3 მანეთი.

ცხოვრების თეატრი

სოფლელი თავადიშვილი ჩვენს რედაქციაში.—ივეროსი პოლიტიკის ზედმოქმედება.—როგორ გასჩეჩეს პატივცემული გაზეთი წიველმა გაჩეჩილაქებმა.—აბლაკა-ტების ნავარდი «ნოვოე ობოზრენიეში».—მურეზე მას უკან იყოს.

დღეს დილით ჩვენის გაზეთის რედაქციაში ერთი სოფლელი თავადიშვილი შემოვიდა; აათვადიერ-ჩათვადიერა აქაურობა და პირველად ეს კითხვა მოგვასალა: „თქვენი გაზეთი საპოლიტიკო ხომ არ არისო?“ ჩვენ პასუხის მაგიერად ჩვენს პროგრამა ვაჩვენეთ.—რასან საპოლიტიკო არა უოფილბ, აი ეს ხუთ-მანათიანი და თავ-თავის დროზედ ამა-და-ამ ადრესით გამომიგზავნიდეთ ხოლმეო. ჩვენ ცოტა არ იყოს ამ კითხვამ გაკვაოცა, ვსთხოვეთ ჩამოჯდომა, პაპიროზი მივთავაზეთ და ვკითხეთ მიზეზი—პოლიტიკამ ასე როგორ დაგაშინათო?

— როგორ თუ როგორ დამაშინაო! მოგვიგო იმან. ბატონო, ჩემდა საბედნიეროდ, თუ

საუბედუროდ, როგორც გინდათ იანგარიშეთ, რაკ ქართული მწიგნობრობა დაარსებულა, მე იმისი მუშტარი განლავარ და გამუდმებული მუშტარიც. ჩემს ოჯახში ორი მოხსუცებული მყავს: ერთი მამა და ერთიც სიმამრი. მოჭბ თუ არა „ივერიის“ ნომერი, ჯერ ერთმა უნდა წაიკითხოს, მერე მეორემ—შეეჩვივნენ ამ ოც წელიწადში გაზეთს და უგაზეთოდ ვედარა სძლებენ—ერთი თავივადამ ძირამდის ჩაჭყვება ხოლმე, თუნდა შუაში საზოც იყოს გავლებული და მეორე მარჯვნივდამ მარცხნივ მისდევს, ასე ჭვონია ოთხი საზი რომ სვეტებსა ჭყოფს, სასვენებელი ნიშნებიაო. ჩაიკითხავენ ასე ორჭო-პორჭოდ, შემოსხლებიან ცეცხლ-ნაპირას და მოჭყვებიან:

— ჰა, რას იტყვი, სვიმონ, გლადსტონი გამიმარჯვებს, თუ სალუსბერი.

— რომელი გამიმარჯვებს, არ ვიცი, მაგრამ ორნივ კი ძალიან კაცები უნდა იყვნენ.—

— გარტინგტონიც არ უნდა იყოს ურიგო.

— ჩამბერლენისას რადასა ბანებო?

მე ხან რა საქმე მაქვს, ხან რა და უურები კი გლადსტონ-ჩამბერლენებით გამომიტენეს. თუ

დმერთი შემეწია და თქვენმა გაზეთმა ამ წამებისაგან დამიხსნა, რაც გინდოდეთ ის შემომიკეთეთ.

ასე გაათავა ბასი ჩვენმა ახალმა ხელის მომწერელმა, ჩაიდო ჯიბეში კვიტანცია და გამოგვემშვიდობა.

ეს ამბავი ისე სასურადადღებოდ მიგვაჩინა, რომ ვალად დავდეთ ჩვენს თავს, როგორც ცხოვრების მეთვალყურეს, უეჭველად ჩვენის ცხოვრების მატანეში შეგვეტანა, არა იმიტომ, რომ პატრივცემული გაზეთისათვის გვესაყვედურნა, ან ნიშნი მოგვევა; სრულიადაც არა, ჩვენ გვინდოდა მხოლოდ მოგვეგონებინა მისთვის, რომ როგორც ადამიანმა სული და სხეული თანაბრად უნდა ასაზრდოოს, ისე გაზეთმა თანაბრად უნდა ასაზრდოოს საზოგადოება შინაურისა და გარეულის ამბებით. თუ არა, აქაო და მელიქი შვილის სტამბაში მოწინავე წერილების შრიფტი ბლომად აწევია, უეჭველად ყოველ-დღე თითო მოწინავე უნდა გამოცხვეს პოლიტიკაზედ; თუნდ იგი „ნოვოე ვრემის“ წერილების ფარულად გამეორება იყოს (იხილეთ მოწინავე წერილი ბუღლანქეზედ „ივერია“ № 153.) ან იმისთანა საკანზედ იყოს დაწერილი, რომელიც ავტორს თითონვე არ ესმოდეს და ამ გაუგებრობას თავისივე პირით და კალმით ადვიარებდეს (იხ. მოწინავე წერილი პორტოფრანკოზედ „ივერია“ № 140.)

თუ ვამტყუნებთ „ივერიას“ იმისთანა ამბების გამო ვამტყუნებთ, რომელიც იმის თვალწინა ჰხდება და ქართულად კი რუსული გაზეთებიდამ ვადმოღებულებს ვაკითხებს. თორემ მოწერილ ამბების უქონლობის გამო, დვთის წინაშე, ძალიანაც გასამტყუნარი არ არის. მოგესხნებათ რომ ჩვენში ეხლა გახშირდა ერთგვარი ტიპი ცრუ ადამიანთა, რომელნიც ცრუობენ განა იმიტომ, რომ ან გამოგჩენ რასმეს, ან გასიამოვნონ, ან გაწყენიონ, არა, ცრუობენ მართო სიცრუისათვის. მე ფილოსოფოსი არ გახლავარ და იმის გამოკვლევას ვერ შევუდგები, რამ დაჰბადა ესეთი უცნაური ტიპი ჩვენს ცხოვრებაში, მაგრამ ეს კი ვიცი, რომ ამ გვარმა პირებმა ღაპარაკით სიცრუეს გარდა წერით სი-

რუესაც მიჰყვეს ხელი და რა ქნას გაზეთმა ამ მდგომარეობაში, როგორ გაარჩიოს „კორესპონდენტებისაგან“ მოწერილი სიცრუე სიმართლისაგან?

აი, მოისმინეთ რა დაემართა ამ დღეებში კიდეც „ივერიას“: იმერეთში მდებარებს შორაპნის მაზრა, შორაპნის მაზრაში—სოფელი წევა და სოფელ წევაში სცხოვრებენ მრავალი გაჩეჩილადები. არის, თუ არა ს. წევაში სასოფლო სკოლა? ეს, კარგად მოგესხნებათ, ძალიან თავსამტვრევი კითხვა არ არის და არც სადავო-საჩხუბარი. თუ სკოლა არის—ამით ქვეყანა არ ამენდება და თუ არ არის—არც ამით დაიქცევა. მაგრამ სიცრუეს ეჩნს წაუქმებია ერთი წვეელი „კორესპონდენტი“ (აღბად რომელიმე გაჩეჩილადი) და მოუწერია: ს. წევაში ერთი სკოლა არ არსებობსო (მოგესხნებათ რომ ეს გახლავთ მუდამ კორესპონდენტების სავადალო—საჩივარი). მერე მესამე დღეს იბეჭდება „ივერიაში“ წერილი მ. მაკარი გაჩეჩილადისა, რომელიც ამბობს ამ სოფელში 18 წელიწადია სკოლა არსებობს და რამ დააბრძოვა თქვენთან ამ ამბის მომწერიო.

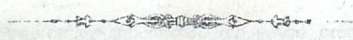
ბამბის საჩეჩელზედ დაჩენა კი ვაგვიოცნია, მაგრამ ტყუილ-მართალი ამბების აჩენ-დაჩენა რა საკადრისია, ბატონო გაჩეჩილადებო, მერე ისიც გაზეთის ფურცლებზედ. შეიბრაღეთ ჩვენი თვალები და ყურები, შეიბრაღეთ თქვენი თავი, იკმარეთ და ვაკამართ.

დროა, მეორე „პატრივცემულმა“ გაზეთმა „ნოვოე ობოზრენიეზაც“ იკმაროს და ვაკამაროს თავის ზოგიერთა თანამშრომლების ნაწარმოები. წარმოიდგინეთ, კაცის კვლა მოხდება სადმე, ქურდობა, თუ ცემა-ტყეპა, ამ გაზეთმა გამოძიებამდე უნდა ადახვნას ბავნი თვისნი, დაზნაშავეც დასახელოს, ხან ერთის პირის დანაშაული მთელს ერს გადააბრალოს, შესწყნარებული საბუთებიც იპოვნოს, შეუწყნარებელიც, ერთის სიტყვით ისე მოიქცეს, თითქოს სასამართლო საჭირო აღარ იყოს ჩვენში და ამ გაზეთს შეეძლოს მაგიერობის გაწევა. იქნება ზოგიერთა ახლად გამოცხობილ აბლოკატებს სასამართლოში კოჭი აღჩუს ვერ დაუჯდათ და ყოვლად წამებულ გაზეთის ფურცლებზედ ანავარდებენ თავიანთ კალამს, რა კი ენის ნავარდობა ვერ მოუ-

ხერხემათ, იქნება ეს ასე იყოს და გულგუთი-
ლობად უნდა ჩაეთვალიოს გაზეთს, რომ ბედი-
საგან დაჩაგრულებს თავის კაღთას აფარებს და
გულს იმითი უკეთებს, რომ ჩემს ფურცლებზედ
რამდენიც გინდათ ივარჯიშეთ, მოსამართლე ვერ
გაგაჩერებთ და ხელს ვერ შევიშლითო. ეს ყველა
კარგი, მაგრამ რად ავიწყდება „ნოვოე ობოზ-
რენიეს“ ის საანბანო წესი ლიტერატურისა, რომ
ვიდრე მოსამართლე თავის განაჩენს არ წარმო-
სთქვამს, გაზეთს არა აქვს ნება არც იურიდიული
და არც ზნეობრივი გამოძიებას წინ უსწრას და
დამნაშავე დასასხელოს.

ამ წერილს ისე ვერ გავათავებთ, რომ ერ-
თი ამბავი არ შევატყობინოთ ჩვენს მკითხველებს:
ფრანკუზმა მურიემ, რომელსაც ჩვენი საზოგადო-
ება კარგად, ძალიან კარგად იცნობს, გამოსცა
პატარა ბროშიურა რუსთაველზედ და „ვეფხვის
ტყუალსა“ზედ“. როგორია ეს ბროშიურა, რას ამ-
ბობს ავტორი ჩვენს პოეტზედ და მისს
თხზულებაზედ, ვკონებთ, ცალკე ლაპარაკად
დირდეს.

სასცენო ხელოვნება

ლიქსია

(დასასრული)

ესთქვით რომ აქტიორმა ხმის ხმარება საფუ-
ძელიანად შეისწავლა და როლის თამაშობის მეტი
არაფერი აკლია. მაგრამ აქაც არ არის დაბოლოე-
ბული აქტიორის შრომა. როლიც არის და რო-
ლიც. ზოგი როლი სრულებით მშვიდე მიმდინარეო-
ბისაა—ესე იგი როლში სრულიად არ არის ხოლმე
პატეტური ადგილები, სადაც აქტიორი დაფიწყებაში
შედის. მაგისთანა როლებში ხმის ხმარება ადვილი
საქმეა, თუ კი აქტიორს ღიკია შემუშავებული აქვს,
მაგრამ სულ სხვა არის ტრადიციული როლები. აქ
აქტიორი მომეტებულათ დამოკიდებულია როლის
სიძლიერისაგან და თავისი ტემპერამენტისაგან. ამ
შემთხვევაში ღიდი სიფრთხილე ჰმართებს ავტიორს;

რომ ხელოვნურად და სწორეთ გაატაროს თავისი
როლი. ზოგი ადგილები ისეთია, სადაც ადევლება
აქტიორისათვის აუცილებელია და მაშასადამე ნა-
მდვილი დიკციოდან გადახტომა; ყვირილი და ხმის
წასვლა ამ შემთხვევაში ძალიან ხშირი მოვლენაა.
ამიტომაც როგორც ყოველ მოჯირითეს ეჭირება
კარგათ გახედნილი და მორჩილი ტენი—ისე აქტი-
ორსაც უნდება გაეარჯიშებული ბუნებრივ მდიდარი
ხმა, რომელმაც არ უნდა უმტყუნოს გაქირებაში
და ყოველი განსაცდელიდან გამარჯვებით გამოი-
ყვანოს.

ჩვენ ამას წინეთ ესთქვით, რომ დეკლამაციისა-
თვის არა კმარა მარტო ხმის გაეარჯიშება, არამედ
საქიროა აგრეთვე ნიჭი და ტალანტი. რაში მდგო-
მარებს ეს ნიჭიერება, ეს ტალანტი? იმაში, რომ აქ-
ტიორმა ან დეკლამატორმა უნდა გეიფენოს, დაგეი-
ხატოს, ნათლათ წარმოგედგინოს რომელიმე პოე-
ტიური ნაწარმოების სიმშვენიერე, ღირსება, მისი ღია-
ლობა და მნიშვნელობა, რომელთაც მომეტებულათ
ჩვენ ისე ვერ ვარჩევთ და ვერც იმდენად ვგრძნობთ,
როგორც მაგალითად სცენაზედ. როგორ დაგვანა-
ხვებს აქტიორი ხსენებული ნაწარმოების ღირსებათა
თუ კი თვითონ არ ხედავს იმათ? და სწორედ ამაში
მდგომარეობს აქტიორის ნიჭიც: ჯერ თვითონ დაი-
ნახოს და მერე ჩვენ დაგვანახოს თავისის თამაშო-
ბით, თავისის ხელოვნებით.

აქტიორი როლებში უნდა ექებდეს ისეთს რამეებს,
რომელნიც ჩვენზედ ზედ-გავლენას მოახდენენ და
რომელნიც, იმავე დროს, ხელოვნების წინააღმდეგნი
არ იქნებიან—მაშასადამე აქტიორი როლის სწავლის
დროს სხვა ნაირათაც შრომობს, ესე იგი, ივენებს
პოეტიურ ნაწარმოებს და ამასთანვე კრიტიკულათაც
ზომავს ყოველს შეგნებულს, რათა ამ კრიტიკულ
მოსაზრებით, რაც რომ ცუდია როლში მოაკლოს და
რაც კარგია და გამოსადეგი—კოუპატოს და
შეაესოს თვისის ფანტაზიით და ნიჭის ძალით. საზო-
გადოთ ყოველი მწერლის გავება და დაფასება შეი-
ძლება მხოლოთ მისის ნაწარმოების წაკითხვით. წაკი-
თხვა, რა თქმა უნდა, ყველას შეუძლიან, მაგრამ
დაფასებაზედ კი რა მოგახსენოთ.—აქტიორ-დეკლამა-
ტორის შრომა ისეთია, რომ ეს დაფასება უთუოდ
უნდა მოახდინოს, თორემ როლის წარმოდგენასაც
ვერ შეიძლებს. აი, რას ამბობს ლეგუვე: „აქტიორ-დე-
კლამატორი არის კრიტიკოსი და მსაჯული—რომ-
ლის წინაშე იშლება ყოველ გვარი შეცდომანი მრავალ
თათვის შეუმჩნეველნი. რამდენი სამწუხარო რამე
აღმომიჩენია მე ჩემს სიცოცხლეში დეკლამაციის მად-

ლობით. რადენი გამოჩენილი მწერლები, რომლებიც საგან წინეთ აღტაცებაში მოვლილი და ესლა იქნება თქვენც იყენეთ აღტაცებულნი,—დღეს ჩემ თვალში სულ სხვა ღირსებისანი არიან—დღეს მე ნათლათ ვხედავ მათ ნაკლულევენებას. როგორც ამბობენ ხოლმე: ესა და ეს საგანი თვალში შემეფეთაო, მეც ისე—სუსტი მწერლის მხარე მაშინათვე ყურში მომხედება, ან თვალში შემეფეთება ხოლმე».

მართლაც, დიკცია უეჭველათ თხოულობს ხმა მაღლივ კითხვას, მაშასადამე აქტიორს თავისი წაკითხული უთუოთ უნდა ესმოდეს, და როგორც მოგვხსენებთ ყური კი მეტად ცქეტი დარაჯია: ის შეუმჩნეველათ არაფერს არ გაუშვებს; ყური გრძნობს, ყურს ესმის, ყური ხედავს, როგორც მაყურებელი ხედავს და ესმის აქტიორის ყოველი სიტყვა, ისე აქტიორსაც ესმის თავისი სიტყვები და იმ ზედ-მოქმედებით, რომელსაც ახდენს მაყურებელზედ, აქტიორი ზომავს თავის წარმატებას და ღირსებას

სასცენო ხელოვნების ისტორიაში ბევრი მაგალითებია, როდესაც კარგი დიკციის პატრონ აქტიორებს ხშირად ისეთი ზედ-მოქმედება ჰქონიათ მაყურებლებზედ, რომ მთელი თეატრი, ღიდი და პატარა, სულ ერთიანათ აუტირებიათ. ამისი მიზეზი, რა თქმა უნდა, თავ და პირველათ აქტიორის ნიჭია, მაგრამ ნურც იმას დაევიწყებთ, რომ ბევრნი ნიჭიერნი აქტიორები მოკლებულნი არიან ასეთს ძლიერს გავლენას, მხოლოდ იმიტომ, რომ მათი დიკცია ცოტათი კოკლაობს. თუ აქტიორი ათას ნაირ ტონებით და სხვა და სხვა ხმის აწევ-დაწევით აძგერებს ჩვენს გულს, ათრთოლებს ჩვენს სხეულს—ეგ მომეტებულათ ისევ იმ დიკციის მაღლობით ხდება; კარგი დიკცია უხერო თამაშობას და თითქმის უნიკობასაც ჰფარავს.

ძნელი საქმეა ლექსების კითხვა. თუმცა დეკლამაციის კანონები ისეთივეა, როგორც დიკციისა, მაგრამ დეკლამაცია მეტს ჯაფას, მეტს დაკვირვებას და მეტს ხერხს თხოულობს. ლექსების კარგად კითხვა ისეთივე იშვიათი მოვლენაა, როგორც კარგი ლექსების წერა. დეკლამატორის ნიჭი უფრო ერთ მიმართულებისა და ერთ მიმდინარეობისაა. აქტიორს ბევრი სხვა და ხხვა საშუალება აქვს როლის ხეირიანად შესრულებისა. სულ სხვაა დეკლამატორი. აქ საჭიროა, რომ მკითხველი—დეკლამატორი მთლად შეუერთდეს პოეტის სულს, მთლათ გადაიბადოს და აჩქევოს თვისი გრძნობები პოეტის გრძნობების თანაბრად და შემდეგ ეს გრძნობები და ფიქრები ხმამაღლა გადმოგვეცეს და არა ისე, როგორც პოეტი:

მკვდარის ნიშნებით—დაწერით. ბევრი პოეტია, რომელსაც თავისი ლექსის ხეირიანად წაკითხვა სრულებით არ შეუძლიან. ჩვენის აზრით კიდევ ეგ სიძნელეა მიზეზი, რომ «აქტიორობა» ყოველს კაცუნას შეუძლიან და დეკლამატორობა კი არა. ლექსების კითხვაში ღიდი დაფიქრება უნდა თვითონ ლექსის შინაარსს, დედა-აზრს და მერე ლექსთა წყობას—მის ზომიერებას. ზოგი ლექსი კარგი წასაკითხავია, პირ იქით ზოგი სულ არ ვარგა წასაკითხავად, ზოგი მშვენიერია მარტო სამღერლათ, საზოგადოთ კი უფრო ადვილი წასაკითხავი და უფრო მეტს შთაბეჭდილებას ახდენენ მრავალ-მარცლოვანი ლექსები.

ხეირიანი დიკციის და დეკლამაციის შესწავლა მარტო აქტიორს კი არ ეჭირება, არამედ ყველას. ყველასათვის საჭიროა ჯეროვანად დიკციის ცოდნა და განსაკუთრებით ყოველი განვითარებული საზოგადო მოღვაწისათვის, რადგან მათი შრომა და საზოგადო მომეტებულად საზოგადოებაში ტრიალებს, სადაც აუცილებელ საჭიროებას შეადგენს კარგი, დალაგებული ლაპარაკი—ჯეროვანი დიკცია. რადგან საზოგადოების ყოველ წევრის მონაწილეობა საერთო საქმეში თან-დ--თან მატულობს და რადგანაც ეს მონაწილეობა გამოიხატება მრავალ თათბირით და სჯით, ერთი სიტყვით პარლამენტური საჯარო ხასიათს ღებულობს, მიტომაც ხელოვნური ლაპარაკი—ორატორობა ყველასათვის საჭიროა, ვისაც კი საზოგადო საქმე უყვარს და ჰსურს კიდევ ამ საზოგადო საქმეში გარევა. ამის მოთხოვნილება უკვე დაეტყო ჩვენს საზოგადოებას. აგერ რახანია სათავად-აზნაურო კრებები და ბანკის სხდომები არსებობენ, მაგრამ ჯერ-ჯერობით თითო-ოროლა ორატორის მეტი არა ჰყავს ჩვენ საზოგადოებას; ამიტომ სასურველი იქნებოდა, რომ აქტიორების გარდა სხვებსაც მიეციათ ღირსეული ყურადღება ხელოვნური ლაპარაკისათვის—დიკციისათვის.

ბოლოს ესლა შეგვიძლია ვსთქვათ, რომ დიკციის შესწავლა და გაუმჯობესობა იმ სახით, რა სახითაც მოგვეყავს ამ წერილში მეტად მარტივი და ადვილი ასასრულებელია. ამით დავაბოლოებთ ჩვენ წერილს, რომელიც, რა თქმა უნდა, მრავალ ნაკლულევენებით სავსე იქნება, მაგრამ ჩვენ ის გვაიმედოვნებს, რომ ჯერ-ჯერობით ამ საგანზედ ჩვენს მწერლობაში არაფერი თქმულა და მაშასადამე პირველი

ჩენი ცდა სხვების წაღილსაც გამოიწვევს და ამ გე-
რად რაც დღეს არ გეკმაყოფილებს შეიძლება ხვალ
გასწორდეს, შემუშაიდეს, და ბოლოს სრული დი-
კციის ტეორიაც გვეღირსოს.

ვალიყო—ია

ხელოვნური პოეზია

აკოპტი

(ერთი მოთხრობიდან).

დღეს რამდენი მოშიადობს ჩამოკეთალო მე რა ერთი?
ათასობით რითმაობენ: ჰოეტია—ასში ერთი..

ჰოეზია ქვეყანას, სად მფლობელობს კაცი-დმერთი,
სად მუშაობს ჭკუა-გრძნობას, მტყვიცვლ ერთათ შენაერთი.

მომისმინეთ, ჩამოკეთალო მე ჰოეტის თვისებანი;
ვისაც უნდა, თარი უგრას, ვის—ჩანგური, ვის—უბანი:
მაგრამ თუ რომ ვისმე არ აქვს დამკურელისა დირსებანი,
ისე წვრილიც ვერ აწვრილოს, ვერც ახანოს ისე ბანი.

ჰოეტს უნდა გული ჭქონდეს გრძნობით სავსე, ზღვისა
დარი:
ხან დაატეოს თვისა მგერა, ვით ზღვა წყნარი, ჩუმი,
მტკებარი.
ხან აღელდეს და აშფოთდეს—ზღვა მშფოთვარი, ზღვა
მკენესარი!
ხან მკვლარს სისხლი გაუღვიძოს, ხან ცაცხალი შეჭქმნას
მკვლარი!..

ჰოეტია მხოლოდ იგი, ვის სავსე აქვს ცრემლით გული,
ვის უგრძენია, ვისაც ესმის შეცვიური სიუვარული,
ვის აღელვებს სხვისა ცრემლი, მწუხარება, სიხარული,
ვისაც უშფოთს და უკვების მოძმეთათვის გული, სული.

ჰოეტია მხოლოდ იგი, ვის გული აქვს საწერელად,
მელნისა წილ—ტბა ცრემლისა, კალმის ამოსაწებლათ,
თავში ჭკუა და გონება მოთათბირეთ, გამჩქეველათ,
გულში ცაცხალი ღვთაებრივი, დამდნობელათ დაცამწეველათ.

ჰოეტია... მაგრამ კმარა,—რათ ვილაღე ტევილა ენას?
მოკლეთ ვიტყვი: დროს ნუ ჭკარავთ, მოლექსენო, თქვე-
ნსა ლხენს,
ქარს ნუ ატნეოთ ტევილა სიტყვებს—ქვეით ზენს, ზე-
ვით—ქვენს,
და ნუ ჭკიდებთ კალამს ხელსა, თუ ვერ ატეობთ გუ-
ლის სმენსა.

სილოვან.

ბაირონიდამ.

დაბრუნდა შინ მეწისქვილე;
— ქალო, ეს რა წადებია?
— „ჭი, შე ლოთო, უმგზავსო,
თვალეები ავჭრეფლებია:
სადა ჰხედავ აქ წადებსა,
ეს ხომა საწვეფელია!!!...
—ორმოცის წლისა ვსრუფლები,
მომივლია მთა და ბარი
და ჩემს დღეში არ მინახავს
საწვეფელზედ რუინის ნაღი...

ი. რევიშვილი

თუ მამკლამ ისევ შენ მამკლავ,
ქაღავ, თავ-დახრით მცინარო,
დღეს ჩემის პირის მკოცნელო
ხვალ სხვისთვის ძუძუს მჩონარო.
წუეული იუოს დვთისაგან
ის დღე, როდესაც ვნახეო,
შენი ფოფინა თვალეები
და მოელვარე სახეო.
შენშია ვნახე ქვეენისა
სიკეთე რაც-გი არია,
შემოგნატრიდენ ზეცანი
და თავს გიკრავდა ბარია.
რად გინდა ეშმაკის გერძო,
მასვა სასმელი მწარია?
არ დაინდობა დიაცი—
მიწვივ ორპირი, ფლიდია,
როგორც სავალად ბეწვისა
ზღვას გადაბუღი წიღია.

ვაუა-ფშაველი.

პრიტიკა და ზიგლიოზრაფია.

(წერილი რედაქციის მიმართ.)

სათავად-აზნაურთა ბანკების გამო.

ბ-ნო რედაქტორო! რადგან ამ საგნის შესახებ ერთი წერილი დაბეჭდეთ თქვენს ჰეტიკემულ განკეთში, იმედი მაქვს მისს შემდეგებსაც დაჭბეჭდავთ, თუ წინა-აღმდეგნი არ იქმნებიან თქვენის ჰინიციზის და საზოგადო ინტერესებისა.

...ყოველი ბანკის მონაწილე ჰგრძნობს ჰერ ერთი იმის, რომ ფულს საზოგადოებას მოაქვს მაშინ, როდესაც საქმის ცოდნა და თავდახილული შრომა მიუძღვის მას; მეორედ—იმის, რომ უპატრონო ცნაგან მტელი შესწამს უთოოდ დღეს იქნება, თუ ხვალ.

ამ დასვენას შემოქმედებანი ბ. აკაკი წერეთელიც და «იურიის» რედაქტორიც. ჰირველი ამათგანი თვისს წერაღში, სხვათა შორის, ამბობს, რომ «კრებაში შეტანილი სიფრთხილის ხმა არამც თუ რჩება ხმად მლალადებლად უღაბნოში, არამედ ბანკის მტრობადაც ჩაითვლება ხოლმეო». მეორე ამათგანი «იურიის» № 101-ში ჰბრძანებს, რომ «პირველ ხანებში ბანკების საქმეებს ორიოდ კაცი თუ აღეწებდა ყურსაო, თორემ ბევრისათვის კი ეს ახალი საქმე არასფერს საინტერესოს არ წარმოადგენდაო.»

მაშასადამე სჯულთ უმეტეიცესი ჩვეულების სრულეებით დატოვება და სჯალსათვის ცნობიერის მხრუნეელობით შეტურაჲ ჰერ კიდევ სანატრელი საქმე ყოფილა, და ამისათვის რაც სშირად ითქმის სიტუა ბანკების წარმოება-ზედ, რაც უფრო სჯალს დაიფარება დასაწუნი მოქმედება და მეტად აღმოჩნდება მოსაწონი,—მით უფრო მეტს გამოავიწვეთ სიტყვისა და მოქმედების ასანაწესზედ იმათ, ვისაც საზოგადო საქმე უყვარს, ვისაც საზოგადო საქმის მნიშვნელობა უცენია და ძვირად უღირს მისი ავკარგიანობა. ამ გამოწვევას უნდა ვსცდილობდეთ უფრო იმიტომ, რომ გამოწვეულთ რიცხვის ემატება ნიშანი იქმნება გულის ტკივილისა საზოგადო საქმის მიმართ, მეტადრე რომ ამ გულის ტკივილის მატება-შია საქმის წარმატების იმედი.»

ამის გამო, მეც მინდა ისე ვრცლად ვილაშარავო ჩვენი თბაღისის სათავად-აზნაურთა ბანკის წარმოება-ზედ, როგორც ილაშარავა ბ. «იურიის» რედაქტორმა, მხოლოდ ჩემი წერილიდგან გამოვაცლებ: ა, იმისთანა უსასხლო წაყვედრება—წაბახილს, რომელიც ბანკის საქმეს სრულეებით არ ევარება, მაგალითებრ: ბ-ნი დიმიტრი ყიფიანი რომ აიმედებდა თავდა-აზნაურობას: სამოცს თუმიანს გამოავითხოვთო თვითო განთავისუფლებულ

გლეხის სასლობაშიო, და სხვათა ამ გვართა; ბ, ყოველ ამ გვართა წაყვედრებათა მიზეზს და მნიშვნელობას ერთად მოკუერთით თავსა, რომ შემოკლებით გაისინჯოს მათი ღირსება; გ, მათგან გამოწვეული არითმეტიკის ანუ აღკვების გასინჯვას მოკუირადებით, და დ, ბ-ნი «იურიის» რედაქტორს ვერ დაეპირდები, რომ ჩემის წერილებით გამოცხადებული სიყვარული საზოგადო საქმისადმი და გულის ტკივილი მან იცნას გულ-წრფელად და ცნობიერად ისე, როგორც შეიწყნარა მან გრებისგან გამოცხადებული სიყვარული და გულის ტკივილი. ამ ჩემს უიმედობაში საკითხავი და გამოსაცნობი არა არის რა: გრებამ მიიღო და შეიწყნარა ყოველი იგი, რაც ენება ბ. მმართველს, ამანაც შეიწყნარა გრების სიყვარული და გულის ტკივილი საზოგადო საქმისადმი. ტუბლის სასწავლოდ ტუბლითვე მიავა; როგორც ყოველ-დღიურ ცხოვრებას უსწავლებია. ხოლო მე, როგორც მძულე ერთ-ნაირობისა, მწარეს ვიტყვი, მწარეს გავიგონებ, რასაც გავსცემ მის გავსავე სახაცავლოს ველოდები.

ამ ღაშარავს მბედევენებს ერთის მსრით თვითონ ბ. «იურიის» რედაქტორი, რომელიც იმავე № 101-ში ბრძანებს:

დღეს ბანკზედ, ავად, თუ კარვად, ყველგან ღაშარავკობენ, მისს სვე-ბედზედ სჯა და ბაქი აქვსო, მის განკარგებისა და საყოთლო და საიმედო გზაზედ დაყენების გამო ჰვიტრობენ, ნაგლს და ღირსებას უხსრევენ, უხინჯავენ, და ჩვენდა საბედნიეროდ ესეც უნდა დაეუბალოთ, რომ თან-და-თან უფრო ცნობიერად, უფრო მომეტებულიც ცოდნით (ამ წერილში ორჯერ არის ნახმარი ერთად ეს სიტყვები: უფრო ცნობიერად, უფრო მომეტებულიც ცოდნით) ვგვონებ მრავალ—სიტუვაობის სიყვარულით) უფრო დიდის გულ-წრფელობით საქმისადმი, უფრო მეტის სიყვარულით ევიდებიან ბანკის ავკარგიანობის ყოფასა და სჯალსა.

მეც ვეცდები უფრო დიდის გულ-წრფელობით და უფრო მეტის სიყვარულით, გულ-ანდილად ვილაშარავო ბანკზედ და გაუსინჯო მისს წარმოებას ნაკელი და ღირსება, მხოლოდ, როგორც ვემოთავ ვსთქვი, ჩემ ნებად არ არის, არ შემოდღიან ეტქვს გარედ დაეყენო ჩემი გულ-წრფელობა, ჩემი სიყვარული და გულ-ანდილობა, იმიტომ არ შემოდღიან, რომ ამის მიზეზები სუბიექტიურია და როგორც ნაწერის თვისებას, ისე გარეგან გრძნობათ დამოწმებას არ ექვემდებარება.

რომ ყოველი იტუვიდგან გამოავსულ-ვიყავ შესახებ იმისა, თუ რაოდენ მართალია ნება-რთვა ბანკზედ ღაშარავისა, ან სამზღვარი რომ არა უთქვას რა, რომლის გარეთ ყოველი სიტუვა მომაკვდინებელ ცოდვად და საზოგადო საქმის მტრობად ჩათვლება მიქმელსა; ჩამოვთავავე ხსე-

ნებულს № 101-ში სიტყვები: საზოგადო საქმე, ბანკი, ბანკისა, ბანკზედ, ბანკისათვის, და ოცნებ მისინჯის ნახშირით ეს ერთი და იგივე მნიშვნელობის სიტყვები იმ პირობით, რომ ბ. რედაქტორმა გაზეთის მკითხველებს გაუზიაროს თვისი გულ-წრფელი და გულახდილი სინარული, გამოწვეული იმ მოკვლევით, რომელსაც უწოდენ ბანკზედ ღანჯაგას, ბანკის სკუბელზედ სკას და ბასის, და კიდევ იმ პირობით, რომ აქოს-ადიდოს იგინი, ეინც ჰფიქრობს ბანკის განკარგებისა და საკეთილო და საიხელო გზაზედ დაყენების გამო და ისინიც, გინც ამ ჰხროთ უხსრეკენ, უსინჯავენ ბანკს როგორც ნაკლს, ისე ღიოსუბსაცა.

რა რომ ამ გვარად ნება-რთავსედ დაუწმუნდი, შემოაფარგლე სახი, რომლის გართავს არ უნდა წამოცდენოდ არც ერთი სიტყვა მომკედინებულ-ცოდვად და საზოგადო საქმის მტრობად წასათვლელი, და ამ ფარგალს შიგნით გეპირებდი ამ წერილის გატყულებს, მაგრამ უკრად წაგაწედი კიდევ სსკა დაბრკალებს, ანუ ხარისხსა, როგორც უწოდებს და მიღებული აქვს გაზეთ «ივერიის» რედაქციას.

«ივერიის» № 102-ში ბ. რედაქტორი ვერ გვანბნებს რა არის თვით მოქმედება კერძო კაცისა, ან საზოგადოებისა; მერმე გვიანტავს რა საზოგადოება მოაქვს თვით თვისით საქმის ასწას, გაძლოვას და გატანას, ამბობს რომ მარტო იგი შრომას, იგი გაწვას ნაყოფიერი, რომლის სამიწველიც, ანუ სათავე საკეთარი თაოსნობას, ძალ-ღონე კიდევ—საკეთარი მარჯვენიას.

საცა ევ თვით მოქმედება გავიშვებელი არ არის, იქ კერძო კაცს ცალკე და საზოგადოებაც საერთოდ ფერმკრთლია, უღონო და ცოცხალ-მკვდარი. ერთი ამისთანა ნაყოფი თვით მოქმედებისა თბილისისა და ქუთაისის ბანკები... იგინი ჩვენი სკუთარის თაოსნობით არიან დაარსებულნი («МЫ НАХАЛИ») და ჩვენი საკუთარის ღონით წარმართულნი.

სინიდიისანად საქმის განსჯისათვის საჭიროა იცოდნენ აძენი უბრალო მითქმა-მოთქმის წამკითხველთა, ვინ იყო მიზეზი და მოთავე იმ თვით მოქმედებისა, რომლისაც ნაყოფი არის თბილისისა და ქუთაისის ბანკები თვისის საკეთილო შედეგებით. ამ თვით-მოქმედების ერთად-ერთ მიზეზად და მოთავედ ქორი ასახელებს დიმიტრი ყიფიანს, და თუ ერთს გაიმეს ან თვითონ მისკლავს ფიქრად ამ გვარი თვით-მოქმედება, ან სხვისაგან ვისგანმე გაუგონია, კიდრე ყიფიანისაგან გაიგონებდა, იმან გამტყუენოს ეს ჩემგან გაგონილი ქორი.

თუ ეს ქორი გამტყუენდა და ქორად გამოვდა, მამის რაც «ივერიის» რედაქციამ ბრახები მიყარა დიმიტრი ყიფიანს სრულებით სამართლიანად მივიღოთ, თუ არა და „ივერიის“ № 146 დამკვირდილი მოყვანილი სიბრძნე: «დღეს თუ ხელო ურცხეობა უნამუსობად გარდაიქცევა» უნდა ქეშმარიტებდ მივიღოთ სა-მუხაროდ ყოველი გულ-წრფელისა და სინიდიისანობის მოყვარული კაცისა.

მიკუბრუნდეთ იმ დაბრკალებს, რომელიც შემთხვა ამ წერილის წინ-სვლას შემოკლებულს ფარგალს შეესით.—აქო რა ბ. რედაქტორმა კერძობითი და საზოგადო თვით-მოქმედება, აკრუთვე ნაყოფი ჩვენის თვით-მოქმედებისა (კერა არა სწას ვისი თვით-მოქმედებისა), ესე იგი ბანკები და მისი შედეგი,—ბოლოს ჰბრძისებს:

ჩვენდა სამუხაროდ, ეს მნიშვნელობა მათი ბევრს ჩვენ-განს გულსა და გონებაში ვერ მოუთავსებია, ვერ მოუნელებია და ამიტომაც არა ერთხელ რისხვითა და წყრობით გამოლაშქრებულან ბანკებსა და მათს წინაშეგლობაზედ. არამც თუ ჩვენი დაბალი ღობის პუბლიცისტები, არამედ მოღვესენიცა და მათ შორის სახელ-განთქმულნიც არ ერიდებიან ბანკების ავად ხსენებას და სახელის გატყნასა. რისთვის და რადა? სწორედ მოგახსენებთ ბევრჯერ დაგვიკრებებივართ ამისთანა ანბავს და წყრობისა და რისხვის მიზეზი ვერ გვიბოვია, იმისთანა მიზეზი, რომელიც დამედარს და ნათქვამს მსგეელობას ექსპანსიას.

ამ გვარივე დრტენისა იყო ისევე ამავე ბ-ნი რედაქტორისაგან დაბეჭდილი 1883 წელსა ვურსად „ივერიის“ V და VI №-ში მიამოსდელად წოდებული. ასე და ამ გვარად მოგვეცა გამოცანას: შეიძლება და სასარგებლოა ბანკზედ, ბანკის მნიშვნელობასზედ, ბანკის ავად, თუ კარგათ წარმოებაზედ წერა და ღანჯაგა, თუ არ შეიძლება და სასარგებლო არ არის; ან იქნება ღანჯაგა შეიძლება და სასარგებლო არ არის; ან წერა შეიძლება და ღანჯაგა გი არა; ან ვის ეძლევა ნება სწეროს, თუ იღანჯაგას ბანკზედ და ზემო სხსენებულ—საგნებზედ. ამაგობის გამოცნობადის წერა და ღანჯაგა ბანკზედ არ მოუხსრნდება იმს, ვისაც არ უნდა საზოგადო საქმის მტრად შეიარცხოს. ამ გამოცანამ მიამსკედრას რში დეკლარაციას სიბრძნე და ძალა იმ სიტყვებისა, რომელიც სსკათა შორის ითქვა წინამძღვარისანთ კარის სკოლაში, გვტანებს სწავლის დასაწყისშივე: „კაცი უნდა ხერხი იყოს, გავიდეს და გამოვიდეს.“

თუმიც ეს გამოცანა და მისი მომცემი გადი-გამოდანს, როგორც სერსი ორმსრთე-მკეთელი, და მისი დამორჩილება მეტად სამხელაა, მაგრამ თუ ძველი ანდაც ცდას ბედის მონასკერდა სთვლიდა, მე ბედს გარეშედ

ცდაში ვხედავ ყოველს ძალას, და ამისთვის ვსცდა, ეგებ, ორ მხრივ მკვეთლობა ერთს მხარეს მოკუჭციოთ ამ ერთს შემთხვევაში მინც და იმდროს მივიტანოთ ძალა დასამორჩილებლად, ესე იგი, გამოცანას გამოსაცნობად.

„ივერიის“ № 101—ში რედაქტორი ცხადად გვიმტკიცებს თავის განუსხვლველს სისარულის იმ მოკლენის გამო, რომელსაც უწოდს იგი:

ავად, თუ არ გადა ლაპარაკს ბანკზედ, სჯას და ბასს მისს სვე-ბედზედ, გაჩხრეკას, განინჯვას მისი ნაკლისა და ღირსებისა; ეს აღუბაცება გამოიწვია წლევაზდელმა კრებამ ბანკის წევრთა.

და მამსადამე ყველა წევრს უფლება ჰქონია ამ საგნებზედ ღაზარკისა. წერის უფლებაც ყველა ბანკის წევრთათვის იქადგან მოჩანს, რომ ჯერ თვითონ ბ-ნი „ივერიის“ რედაქტორი მრავალს სწერს ბანკზედ, მისს მნიშვნელობაზედ და კეთილად წარმოებაზედ; მეორე იქადგან, რომ

სჯა და ბასი ბანკის სვე-ბედზედ, ავ-კარგიანობაზედ, განინჯვა მისის ნაკლისა და ღირსებისა ფიქრი მისს საკეთილო და საიმედო გზაზედ დაყენების გამო.

ბანკის წარმატების ნიშნად მივიღეთ ბ. მმართველის წინამძღოლობით, მას უთუთო ნება გვექნება შევეცადოთ ამ მოქმედებას იმ დროს, რა დროზე სულთ გვიტარავს: ვეზირ, თუ ჭაღალდით, ერთად კრებაში, თუ ცალ-ცალკე თავ-თავისს კუთხიდან. ამას გარდა ბანკი უსულა და უსორცო სჯანია, და ასევე არის მიღებული თვით ბ. რედაქტორისაგან, როდესაც უწოდებს მას ნაყოფად ჩვენის თვით—მოქმედებისა: მამსადამე წარმოსადგენი არ არის, რომ ან დასწეროს ვინმე მისი საწვეუ-სატყენი, ან მას ჰქონდეს გრძნობა და უფლება, რომ იწყინოს, ან იტყინოს ნაწერ-ნათქვამისაგან, რაც გინდა დაარქვი ამ ნაწერ-ნათქვამისა: გინდ გამოლაშქრება რისხვითა და წყრომითა, ყუმბარებითაც! როგორც ყურნალ № 1 „ივერიის“ სწერდნენ 1883 წ. „გინდ პურ-მარილით და თეთრი კბილებით მიგებება ზაფის ნიშნად“ მამ რაში მდგომარეობს საქმე, ვისზედ და რაზედ არის ღაზარკი, ან წერა, რომელნიც ხან მოსწონს ბ. „ივერიის“ რედაქტორს ხან დასწერს—„ივერიის“ 102-ში ბრძანებს ბ. რედაქტორი:

საცა ეგ თვით მოქმედება გაღვიძებული არ არის, იქ კერძო კაცაც ცალკე და საზოგადოებაც საერთოდ ფერ-მერთალია, უღონო და ცოცხალ-მკვდარი.

და მასთან სათავად აზნაურა ბანკებს უწოდებს ნაყოფად ჩვენის თვით—მოქმედებისა. ეს ორი მისივე სიტყვა ცხადად და უცილობლად გვიანტავს, გვიანსხვებს ვინ, ვისზედ და რაზედ უნდა იღაზარკავს, სწეროს. ვინც ამ ჩვენას შეადგენს, იმათზედ და იმათს მოქმედებაზედ უნდა იყოს წერაცა და ღაზარკიცა. ამ ჩვენათგან

იმათ უნდა იღაზარკავს, სწეროს, ესე იგი თვით-მოქმედონ, ვისაც ემოქმება ფერის-კრთობა, უღონობა და ცოცხალ-მკვდრობა, თუ არ გამოიღვიძა, არ თვით-მოქმედა. დასასლებით აი, ასე გამოითქმის; ჩვენა კართ ბანკის წევრნი, გაუოფილნი ორ უთანასწორო ნაწილად; ერთი მცირე ნაწილი მიჩენილი ბანკის საქმეების საწარმოებლათ და მასლებელ ზედა-მსედველად; ამ მცირე ნაწილს, როგორც სასყიდლით დადგენილს, ეთსოვება მოქმედება იმ წერში, რომელიც შემოუფარგლავს მათთვის ბანკის წესდებას და კრებათგან დროითი-დროდ დადგენილობათა; ამას გარეშეთ ყოველი მათი მოქმედება, როგორც სასყიდლით დადგენილებისა, თვით-ნებობა, და ღაზარკი თუ წერს უფრო სშირად ამ მოკალეობის შესრულება—შესრულებლობაზე და არა ფარ-ხაზად სახმარს ბანკზედ სათქმელის, ან თქმულის დასახნებლად. როგორც ბანკის წევრთ, ამ მცირეთ უფლებაცა აქეთ და მოკალეობაცა, თავის მხრით თვით-მოქმედება აღმოჩინონ სოღმე შემოტანით კრებაში ჰსრთა და წინადადებათა, რომელნიც ბანკის წარმატებას ან სხვა რამე საარკებლობას გვიბრძობან. მეორე ნაწილი—უმრავლესობა ბანკის წევრთა, რომელთაც უფლებაცა აქვსთ და მოკალეობაცა, ფერის კრთობისა, უღონობისა და ცოცხალ-მკვდრობის განსარინებლად მანცა, რომ თვით-მოქმედება აღმოჩინოს წერითაც, ღაზარკითაც და ყოველი სინიდაისანი დონის-ძიებითაც, გაიცნოს და გააჩნოს სხვებსაც ბანკის მესხინოში, გაუხსრიკოს და გაუსინკოს ყოველი მოქმედება სასყიდლით დადგენილთა მუშაკთა, მოურდელად და თვინიერ ზირ-მოთხეობისა გამოამგარავოს ნაკულეყანება და ღირსება წარმოებისა და მწარმოებელთა. ესე იგი, წევრნი მოკალენი არიან თვით-მოქმედების ძუძუთი ჰვებონ და ჰზარდონ ბანკი.

თუ ეს ორ-მხრივ მკვეთელი ნება-რთვა, ანუ ხან ჰტრას, ხან გერკვა, იმისგან წარმოსდგება, რომ „ივერიის“ რედაქტორის ზოგის ნაწერ-ნაღაზარკევი მოსწონს და ზოგისა დასწერს,—ამის მიზეზის განჩინება თვითონ იმასვე თუ შეუძლიან, რადგან სუბიექტიურია და მისს-ვე ბუნებაში მდგომი, თორემ გარეშე მისსა არ ექმედება არაფერს დონის-ძიებასა და განხიებას.

ყველანი თანახმა გაუხსლეთ ბ. „ივერიის“ რედაქტორსა, რომ ბანკს ორ გავრი მნიშვნალობა აქვს ჩვენს ცხოვრებაში: ნივთიერი და ზნეობა-გონებრივი, ესე იგი, რომ ბანკი ჰწერთვნის ყოველს მოზარდს ახალ-თაობის ძალ-ღონეს აძლევს, მამულის შემუშავებისათვის და წარმატებისათვის საარკებლობას მაცრამ ეს მეორე მნიშვნელობა როგორც უნდა შესრულდეს, თუ ჩვენს ჰსრთს არ კოტყეით, არ დაესწერთ და მით არას გამოვიწვევთ სხვათა გონების საგანმიდგან.

ყოველი სემო ნათქვამით, ვკონებ, მცირეოდენ დაკამტვიცრეთ, რომ არამც თუ უფლება, სხეობრივი მოვალეობაც გქმნია წერით და ღანჯარაკით კსთქვით ყოველ საზოგადო საქმეს და მისს მწარმოებლებს და ჩვენი უვარგისი ჭასრი და მით სხვის ვარგისი ჭასრი გამოვიწვიოთ.

გადაწვდა საბასო კითხვები და ვიწუებ ბანკს და ღანჯარაკს იმ საგნიდან, რომელსაც ბ. აგაგი წერეთელი უკუღმართ წარმოებად უწოდებს და რომლის გასინჯვა—დარღვევა ბ-ნი „ივერიის“ რედაქტორმა რაღაც მიზეზით არ ინება

22 ივლისი 1886 წ.

ალექსი ავალიაშვილი.

ქ. გორი.

(შემდეგი იქნება.)

ხალხური პოეზია

(გაგონილი და შეკრებილი თავ. რ. მრისთავისაგან)
(ახლოში გაგონილი)

ბატონის შვილი ლევანო,
მარგალიტისა მტევანო,
მანდ რომ ბიჭი დავაგარკე,
აქ, განჯას, თათანს ვეგვარო,
დღისით მაყრია ბორკილი,
ღამით ჯინჯილით ვეგვარო...
ღამაზ-ღამაზო ვაუ-განო,
ხუდ ჩემო მოხადეგანო,
მოკრიფეთ თითო თუმანი,
დაძიხუნეთ, თქვენი ტყვეგანო.

(იმერეთში გაგონილი)

მეფე ხვიდამან გამოუგზავნა კაცა მუსრან-ბატონთან და ერთს დღეს მოსულა ოფიშკითიდან მუსრანსა. მამინ ახე უთქვამს გსაზე ცხენისათვის: ოფიშკითიდან (1) გამოქცეულსა. ცხენი წყალსა მიხვდეს მეფუდასედა, (2) განწი, ტიელო, რა დროს წყალსა, გატარანებე, განმეგ ქსანსედა.

1) ოფიშკითი—სოფელია, ქუთაისს დაბლა.

2) მეფუდა—მეფრუხევეს გამოხდის და ლიანეს შერთვის გორის ქალაქთან.

ეშმაკურად ქალაქს წავედ,
ლეკს დაეგო ჩემთვის მანე:
ლურჯა ცხენი იქ დავაგარკე—
გიტინე და ვიგვარსე;
ავიკადე უნავირი,
მერანავით ვილანლანე.

რუსები რომ ქართლს მოვიდნენ,
ურემს დანაქვეს არანს.
ბიჭო, იქით გამეცადე,
ნუ გინდა ღვა—დანაბა!

(შეკრებილი პლატონ ჩინალოძისაგან)

გავლა გამოვლან ვიხლებ
დახლ გომსედ ვადმოდგომა,—
წაუგვანელს არ დავაგდებ,
თუ მობრუნდა შამოდგომა.

მანხანის შავანდლებსა

დასე რა მიეგვსო:
შ. სტვიანი დამაკვრევიხს
თვათონ იტლიხვენს;
სტვიანის გუდა დამიხიხს,
ტანთ ჩაიცვენო!

(შეკრებილი რ. მირზახანელისაგან)

(გაგონილი და შეკრებილი კნენა ნინო ორბელიანისაგან *)

ვლოცავ დღეს ჩემის გაჩენის, ბედნიერი ვარ მე, თასია: სამღერალე ვარ ტურთვა სელთ და მოხალხინო მართასი! მოკედით სეკდით მაშურაღნო, გასვით სსსმელი ღმერთასი და მეის გაქარვით გულისა, ვით ერთი, ჭირი ათასი!

* ეს ლექსი დაწერილია თავ. ნიკოლოზ ბარათაშვილისაგან კნენა მართა ერისთავის თასხედ და ღერ არსად დაბეჭდილია. ჩვენ დიდს მადლობას ვუცხადებთ კნ. ნინო ორბელიანისას და ვისურვებთ, რომ სხვებმაც მიჰხამონ პატივცემულ კნენას და ყველა ამისთანა ძველი, დაუბეჭდავი ლექსები ჩვენ წარჩინებულ მწერალთა გახადონ მკითხველ საზოგადოებათა საკუთრებად, რითაც ისინი დიდს სამსახურს გაუწევენ ჩვენს მწერლობას და მომავალ შთამომავლობას.

რედ.

მ ო თ ხ რ ო ზ ა ნ ი

გ ა მ ო ს ო ზ ო ბ ა

III

(გ ა გ რ ა ლ ე ზ ა)

ჩემი მონასტრილამ გამოსვლის შემდეგ, ჩვენ წელიწად ნახევარი მოგზაურობაში გავატარეთ.

მრთხელ ნეაპოლში ე—მ მითხრა:

ძვირფასო, ნინო, ჩქარა მოწიფული ვახდებით და ქმარს უნდა ვაპყვეთ.

მე კრიანტელმა გამიზინა ტანში; ჩემმა აღლევებამ იგი გააკვირვა და მოწიფებით მკითხა: ალბათ თქვენ რამე საიდუმლოება გაქვთ, რომ ასე აღლვდით?

— ღიან, მაქვს საიდუმლოება! ეუბასუხე მე.

— შეგიძლიათ გამიზიაროთ თქვენი საიდუმლოება?

— რატომაც არა, თუ თქვენ თვითონ ვერ მიხვდით...

— მაშ მითხარით, მომიგო მან ღიმილით.

მე ხელი მოგვიდევ და ვაბედივთ, ეუთხარია:

— მე ქმარს თქვენს მტრს არავის არ წავეყვები.

— როგორ! შემომძახა მან, და, როგორც კიკუა შეშლილს ისე, ცქერა დამიწყო. ნინო, თქვენ გაგიწყდებათ, რომ მე ორმოცდა ათის წლისა ვარ, წაიხურჩულა ე—მ.

— მერე რა ეუყოთ? მერწმუნეთ, რომ სიბერეს არ გაგიმწარებთ. ე—მ თავი გააქნია და თვალი ცრემლით მოერწყო. მე ვიფიქრე, ალბად ცოლი მოაგონდა მეთქი.

ზაიარა ერთმა კვირამ. ჩვენ დიდის სიფრთხილით და კრძალვით ველაპარაკებოდით ერთმანეთს, თითქოს გვეშინოდა ერთ-მეორის გაჯავრება. — ერთი კვირის შემდეგ ე—მ საშინლად აღლევებულმა მითხრა:

— მე რომ თქვენი სიტყვა დამეჯერა, ძვირფასო ნინო, ჩვენ საშინელს უბედურებას მივაყენებდით ერთმანერთს.

— მე არაფრისა არ მეშინია.

— მაგრამ მე... მე მეშინია. ეტყობოდა რომ რალაც საშინელი, არა ჩვეულებრივი გრძნობა უტრიალებდა გულში.

— სწორედ მოგახსენოთ მე არ მესმის თქვენი ქცევა, ეუთხარია მე.

— ოჰ, ნინო, დიდის სიამოვნებით შეგწირავდით ჩემს სიცოცხლეს, მაგრამ...

— მეც ეს მინდა, მიფუგე მე ღიმილით, მაგრამ ამავე დროს სულს რაცღა უხილავი ძალა მიშფოთებდა.

— მე რომ ვიცოდე, მითხრა მან, რომ თქვენ არასოდეს არ გამკიცხავდით, მაინც ვერ გეტყოდით ჩემს საიდუმლობას...

— შფიცავ თქვენს ქალარას, ვფიცავ ჩემს სიყმეს, რომ არასოდეს არ გავამხელ თქვენს საიდუმლობას. თქვენ შეგიძლიათ თავისუფლად და უშიშრად მომენდოთ; ამის შემდეგ ე—ი უფრო შეკრთა, უკან დაიწია და რალაც გაუგებარის ხმით მითხრა:

— ძარგი, მე თქვენ... შეგირთავთ, მაგრამ...

— შმაგრამოთ!.. მე თქვენი მორჩილი ვიქნები ყოველისფერში.

მ—მ შუბლზე მაკოცა ისე, როგორც ათის წლის წინეთ მკოცნიდა, — და ამის შემდეგ ჯვარის დაწერაც გარდაწყვეტილი იყო. წინეთ მე სრულიად არ ვფიქრობდი მის სიმდიდრეზე და არც მეგონა თუ მდიდარი იყო იგი. ხოლო შემდეგ კი ცხადად დავინახე მისი ქონება, რადგან პირობის წერილით ყოველისფერი დამიმტკიცა ჯვარის დაწერის მეორე დღეს... ქორწილი იყო მდიდრულად გარდახდილი... მაგრამ ამით გათავდა ყოველისფერი: როცა შეველი საწოლ ოთახში—ქმარი იქ არ დამხვდა და არც შემოსულა სულ... მეორე დღეს ე—ი შემხვდა ისევე, როგორც თავის გაზრდილს... როგორც იმ ათის წლის წინედ.

ამ რიგათ მიმდინარეობდა ჩვენი ცხოვრება ოცს წელიწადს!..

— როგორ, თუ ოცი წელიწადი!? გავიოცე მე.

— ღიან, განაგრძო ე—ს ქერიმა და ცოტა გაწითლდა, ღიანზე ტუჩებმა თრთოლა დაუწყეს. მე ვიყავი მისი ცოლი მხოლოდ სახელით. პირველად მეც მაკვირებდა მისი მოქმედება, შემდეგ ჩემმა სიამყემაც იგრძნო ტანჯვა, ბოლოს დროს აღვიჭურვე მის საწინამდღევოთ, მაგრამ ე—ის ღიმილი საკმაო იყო ყველა ჩემი იარაღის ასაყრელათ. მე დავმშვიდდი... რამდენი არ ვცდილვარ, რამდენი საშვალეები და ხერხი არ მიხმარანია, ერთის სიტყვით რაც კი შეუძლია მოიგონოს ქალმა, ყველა ის ვიხმარე და ვეცადე, მაგრამ არა გამოვიდა რა. ოცი წლის განმავლობაში ე—ი ჩემს უფროს ძმასავით იყო.

სირცხვილის გამო მე ვმალავდი ჩემს სიქანწულეს—ძალა-უნებურს სიქანწულეს!.. მე არ შემიძ-

ლო არც შეძლება, არც მოტყუება იმ კაცისა, რომელიც ასე უსარგებლოთ მიყვარდა; ვეცადე ექვში შემეყვანა, მაგრამ ყოველი ჩემი ცდა ამაო იყო და ბოლოს გადავწყვიტე მით, რომ მე ჩემი თავი ვიცანი უფრო დამნაშავედ, ვიდრე მსხვერპლად. მე თვითონ მინდოდა მასთან კავშირი და არა იმას! მე უშლავდი მას ჩემს მწუხარებას, რადგან ის ჩემზე უფრო იტანჯებოდა.

ხშირად მესმოდა მისი დამამშვიდებელი სიტყვები: „მოთმინება იქონიე, ძვირფასო ნინო, ამ გეარ ცხოვრებას ბოლო ჩქარა მოვლება.“

IV

მ—ი ნელ-ნელა კლექდებოდა. მე ვფიქრობდი, სიყვარული სასტიკად აღკმალოული უნდა ჰქონდეს მას მეთქი. თქვენ ხშირად გიკვირდით ჩემი სიკრპე, მაგრამ ყოველთვის არც მე შემწვედა ღონე რომ აუღელვებლათ და გულ-გრილათ მომეთმინა ყოველისფერი, რაც ჩემს თავზედ ხდებოდა. მე ვერ აღვიწერთ თქვენ ჩემს ტანჯვას ოცის წლის განმავლობაში... წარმოიდგინეთ ჩემი მდგომარეობა და თვით გამოხატეთ რომანში! ე—ი ისე გარდაიცვალა, რომ ჩემთვის არც ერთი თავის საიდუმლოება არ უთქვამს, მაგრამ მე ყოველივე გავიგე ჩემს სახელზედ დატოვებულის ანდერძის ბარათიდან: ე—ი იყო ჩემი მამა...

—მე მაგას აღრე უნდა მიემხდარეყავი.—იგი იყო დედი ჩემის საყვარელი;—იმას კი, ვის სახელსაც მე ვატარებდი, ჩემს ბავშობაში თურმე, თავი მოეკლა. ქმარს დედაც ჩქარა გაჰყვა.

თუ ე—ი დათანხმდა ჩემს შერთვაზედ, დათანხმდა მხოლოდ იმისთვის, რომ გარდმოეცა ჩემთვის თავისი აუარებელი ქონება და სახელი.—

—ბი ჩემი ცხოვრების საიდუმლოება...

—მ—ი ბოღიშს იხდიდა წერილით ჩემთან და მთხოვდა მეპატიებინა მისთვის ის სისუსტე და მოტყუება, რომელიც გამოწვეული იყო მხოლოდ მამობრივის სიყვარულით, რომელიც იცავდა ჩემს მხურვალე და სათნო სიყვარულს. ამ ამბის გამოაშკარებამ თავხარი დამცა. ჩემს აღშფოთებას ბოლო არ

ჰქონდა, თითქოს მე კაცის მკვლელი ვყოფილიყავი.

მე ვტიროდი ჩემს მეგობარზე, მაგრამ იმვე დროს არ შემეძლო მეტის-მეტს მწუხარებას მივეცემოდი, რადგან ამით შეცოდებისა მეშინოდა; მე სენდისი მაწუხებდა, თუმცა დამნაშავე კი არ ვიყავი. ხანდისხან მეგონა, რომ ყოველისფერს დავივიწყებდი, თუ რომ მეორე ქმარში ვბოვებდი მას, რასაც პირველის ქმრის ხელში მოკლებული ვიყავი... მაგრამ არა... ბოლო როგორ ავიხსნათ არ ვიცი? მე მინდოდა განმარტოებაში და გულის-ზრახვაში დამეშრიტა ის ალი, რომელსაც ჩემდა უნებლიეთ შეეძლო ჩემი დაპყრობა, თუ რომ გამქრალი არ იქნებოდა.

მხლა მე მოხუცებული ვარ, ჩემი გული მთლად დავიმონე. თუმცა ცეცხლი ჩემს გულში სრულიად არ გამქრალა, მაგრამ არც ისე ძლიერია. ჩემზედ კულს ხმებს ავრცელებენ, მე ეს მანუგეშებს. ჩემზე რას არ ლაპარაკობენ, მაგრამ ჩემთვის სულ ერთია!... ჩემი განმარტოება ჩემი თავ-გადასავალის დასაფრავად საკირო იყო; ეხლა კი არავისი არ მეშინია და მომავალ ზამთარში ცხოვრებას პარიჟში ვაპირებ; გარდა ამისა მინდა ზოგიერთი მეგობრები მოვიწვიო სოფელში... ეხლა არავინ დამიწყებს არსიობას. განა ტყუილს ვამბობ?

მე ხელზე ვაკოცე ამ სათნოებით და სისპეტაკით სავსე ქალს, რომელიც თავის უმანკო და თვალსაჩინო ცხოვრებით სწორედ თავყვანისცემის ღირსი იყო.

როდესაც ნინოს ისტორია ვაცნობე ერთს ჩემს ნაცნობ ქალს, რომელსაც არავითარი მწუხარება არ გამოუტლია თავის დღეში, შეჰკვივლა:

—ღა თქვენც დარწმუნებული ხართ, რომ ნინო დიდი უბედური იყო! მას არ გამოუტლია მანკის და მამაცირებელი გრძნობა და წამება, რომელიც მარტო ქალისათვის ურგუნებია შეუბრალებელ სვებედს!...

ივ-ნე ქავთარაქე.

ბოდა. ნეპოლოში, სან-კლაროს თეატრში, ჩიპაროზის ოპერა მიდიოდა სახელად «ქალის ცბიერება». ხალხი მოუთმენლივ ელოდდა იმ დუეტს, რომელშიაც ეს მომღერალნი საძაგლად ლანძღამენ ერთ-მანეთს. მაროხსიმ დაიწყო მარტო სიმღერა, გალლი კი ამ დროს გულ საკლავს სიტყვებს ეუბნებოდა. შემდეგ გალიზედ მიღვა ჯერი იმ გვარივე საწყინო სიტყვების მოსმენისა, როგორითაც მან მაროხსს მიჰმართა. ხალხი ამათის სიმღერით აღტაცებაში მოვიდა, ტაშის კვრას სამზღვარი არა ჰქონდა. მაგრამ დაიწყო თუ არა ორკესტრმა ცნობილი დუეტის დაკრა-ორთავ მომღერალთ დაეიწუდათ თავიანთი როლებიც და მაცქერა-ლნიც, ეცნენ ერთმანეთს და მართალი ჩხუბი გამართეს; მაროხსმა გალლს გულიდამ მანტილია მოჰგლიჯა, რომ უკეთ ეჩვენებინა ხალხისათვის მისი დამწეული და სასიზღარი გული, გალლი კიდევ სწედა მაროხსს თავზედ და პარიკი მოაგლიჯა. ხალხმა თურმე გულთანად გადაიხარხარა, როდესაც ერთის წეროს კისერი და მეორის ქაჩალი თავი დაინახა...

მაროხსი მას შემდეგ სცენაზედ აღარ გამოსულა:

მოხუცი ვერდი დიდ-ხანს ვერა ბედავდა თავის ახალი ოპერის დადგმას. იმას, როგორც თითონ ამბობდა ხოლმე, ცოტა ხნის სიცოცხლე და დარჩენოდა და უნდოდა, რომ ეს უკანასკნელი დრო დამწეიდებული ყოფილიყო, მაგრამ მაინც კომპოზიტორმა სძლია კაცს. იმპრესარიო «*La Scola*» ძმ. კორტო მოიგეს გენიოსი მავსტროს გული: ისინი გაემგზავრნენ პიდუში და იმ თხოვნასთან ერთათ, რომ მას «*ოტელოს*» წარმოდგენის ნება მიეცა *La Scola*-ში წარუდგინეს მას რამდენიმე ათასი კაცისაგან ხელმოწერილი აღრესი, რომელიც შეიცავდა თვით სინდიკის ხელის მოწერილგან დაწყობილი საუკეთესო წარმომადგენელთ ლიტერატურისა, ხელოვნებისა, მეცნიერებისა, ვაჭრობისა და არისტოკრატთა გვართაც. მეისტრო ვერდი თურმე ამან მეტად აღელვდა და ძმათა კორტო უთხრა:

— **მქვენ** მე, ყმაწვილებო, ცუდ მდგომარეობაში მაყენებთ. მე მსურდა უკანასკნელი დღენი ჩემის სიცოცხლისა მოხვენებით გამეტარებინა. მაგრამ მილანი ის ქალაქია, სადაც მე პირველად სახელი მოვიხვეყე და პირველი გამარჯვება შევიძინე. «*La Scola*»-ში მოსიარულე ხალხი-თანამგრძნობი და ხელოვნების დამფასებელი ხალხია... გაირდებით, რამწამს გავათავებ, მაშინათვე გამოვიგზავნით «*La Scola*»-ში წარმოსადგენათ.

ამბობენ, ოპერა უკვე გაუთავებიაო. გამგონნი იწერებინან, რომ ეს ოპერა საუკეთესო თხზულებაა მოხუცის კომპოზიტორისაო.

სად რა მომხდარა.

რუსული გაზეთები გვატყობინებენ, რომ ამ დღეებში თურმე პეტერბურლიდამ მიმავალ ვაგონში, მეორე კლასილად უეცრივ ვილაცა ქალის ყვირილი მოისმაო. როდესაც ამ ყვირილზე მიმავალი პოვზდი გააჩერეს და ხალხი მოგროვდა, შემდეგი სურათი დაინახესო: პირველი კლასის ვაგონში სკამის ქვეშ ვილაცა ახალ გაზდა ყმაწვილი კაცი იპოვეს, რომელმაც თავისი თავი პეტერბურლის სტუდენტათ დაისახელაო. საქმე თურმე ასე ყოფილა: სტუდენტს საშინლად ყვარებია მოგზაურობა და რადგან ფული არ ჰქონია, ამიტომ შევა-რულა პირველი კლასის ვაგონში (ეს თურმე პირველი მავალითი არ არის) და ამგვარად სდომებია თავისი სურვილის დაკმაყოფილება, მაგრამ მოგზაურ ქალს დაუნახავს თუ არა ვილაცა კაცი სკამიკის ქვეშ, ყვირილი შეუქმნია. საბარალო სტუდენტი დაუტუსაღებიათ... სამწუხაროა ეს ამბავი: სჩანს რომ სტუდენტებს ძალიან უჭირთ თუ ამაირს მოგზაურობას არ თაკილობენ..

ქაზანის მაზრაში, რუსული გაზეთის სიტყვით: აქამათ თათრებში ვანათლება საოცარის სისწრაფით მიღის,—მაგალითად: მთელს მაზრაში 652 მაჰმადიანების სასწავლებელიაო, ასე რომ თათრებში თვითო სკოლა 600 მცხოვრებზედ მოდის—პარ იქით რუსეთში თვითო სკოლა 1800 მცხოვრებზედ მოდის.—

რუსეთში ერთს იქაურს აბლაკატს შემდეგი „კლოაზნიკობა“ ჩაუდენია. ერთი ვილაცა გლეხის ქალისათვის თურმე არზა დაუწერია საჩივლელოდ, ქალს ხელი მოუწერა, მაგრამ ვინ იფიქრებდა, რომ ის არზა კონტრაკტად გადაიქცეოდა. თურმე გაიძვერა აბლაკატს არზის მაგიერ კონტრაკტი დაუწერია, რომლის ძალით იმას ნება ჰქონდა მთელი ხუთის წლის განმავლობაში მუქთად ეცხოვრნა საცოდავი ქალის სახლში!...

„ხარკოვის უწყებანი“ გვატყობინებენ, რომ გამოჩენილს რუსის ეპქარს—პოლიაკოვს ამ დღეებში ხარკო-

ვის ტექნიკური სასწავლებლისათვის 40,000. მ. შეუწირავს.—საზოგადოთ ცნობილია, რომ რუსის ევკრები საშინელ-ქველ მოქმედნი არიან...

ამთვის 6 პოლშურ მწერლებს უღღესასწაულ-ნით გამოჩენილის პოლშელი მწერალი ქალის 25 წლის იუბილეი. ეს სახელოვანი ქალი არის ელიზა ორეკჟო. ჩვენ ვეცდებით ამ ცოტა ხანში გავაცნოთ ჩვენს მკითხველებს ამ გამოჩენილი ქალის ნაწარმოებებს.

რუსულ გაზეთებში სწერენ, რომ განსვენებულს დრამატურს ა. ნ. ოსტროვსკის ძეგლს უმართამენ პეტერბურღშიო. ჩვენ არამტუ ძეგლის გამართვა პატრიცემული პირების საფლავზედ, არ გვაგონდება, არამედ მათი საფლავიც არ ვიცით სად იმყოფება.

ამ დღეებში ტელეგრაფებმა გვაცნობეს, რომ გამოჩენილი მექსიკე—კომპოზიტორი ლისტი ქ. ბეთრეიტში გარდაცვალებულა. ლისტი ერთი უდიდესი კომპოზიტორი იყო ამ XIX საუკუნის დამლევეში. მომეტებული ლისტის ნაწარმოები შეაღგნს სასულიერო—საეკლესიო ხმებს. ლისტის გალობები საქვეყნოდ გამოჩენილნი არიან. გარდა ამისა ლისტი პირველი დამკვრელი იყო როიალზედ. ამ ორის თვის წინეთ ლისტი ევროპაში მოგზაურობდა და პარიჟში დიდის ალტაცებით მიღებულ იყო. მომეტებული თავისი სიტოცნლე ლისტმა რომში გაატარა. ლისტი მოკვდა 70 წლისა, სწორედ იმ დროს, როდესაც მისი ღიადობის სწივი შუქს ჰფენდა მის სამშობლოს.

ამ დღეებშივე მომკედარა გერმანიის გამოჩენილი ისტორიკოსი მკეს ღუნგერი. ეს გამოჩენილი კაციც 75 წლისა მოკვდა.

ქალები აღარა ხუმრობენ, დღე ისე არ გავა, რომ გაზეთებში არ წიკითხოს კაცმა: ეს და ეს ქალი ექიმად დანიშნეს, ეს და ეს პრეზიდენტად ამირიჩიეს, ამას ამ ქალაქში პროფესორის კათედრა უჭირავს, ის გამოჩენილი მათემატიკოსი არისო და სხვა. ენლა თურმე ვარშავაში მომეტებული საპარიკმახერო ქალებს დაუჭერიათ, ისინი ჰკრეჭენ და ჰპარსავენ კიდევ მამათა სქესსა. ჩვენ წარმოგვიდგენია ჩვენი ქალი სამართებლით ხელში!..

ახსნა არითმეტიკული გამოცანისა *)

პირველმა გაუიდა: 30=3+3+3+3+3+3+3+3+3+3+3=10.

მეორემ გაუიდა: 30=2+2+2+2+2+2+2+2+2+2+2+2+2+2+2=15.

მასსადაჟე 10+15=25 კახ.

ამ გამოცანის აღსნა მივიღეთ რ. მარსანელისგან, ივლიანე ქავთარაძისგან, მარო—შვილისგან, დაგით თარსნიშვილისგან და მაშეკო ჩარკვიანისგან.

ქუდის გამედეგლმა წაგო სულ 25 მან. ამ გამოცანის სწორი აღსნა მივიღეთ გოტე ნასიმისგან, დაგით თარსნიშვილისგან და მაშეკო ჩარკვიანისგან.

ახსნა გამოცანა—ფოკუსისა.

ფესები მიხვინეთ კარების ერთს ნასკვარს და თავი მეორე ნასკვარს.

ახსნა სიტყვის გამოცანისა.

სა—ფლავი—ხაფლავი.

ამ გამოცანის აღსნა მივიღეთ ბაბო ავ—საგან.

*) იხილე «თეატრი» № 29

სიტყვების გამოცანა.

ერთ გვარ საჭმელს (ფქვილისგან) უგანასკნელი ხმოვანი ასო მეორე ხმოვანი ასოთი შეუცვალეთ, მაგას მიუმატეთ კარგად ცნობილი ერთი დიდი ერის სახელი მრავლობითს რიცხვში ნათესაობითი ბრუნვისა, ამას მიუმატეთ საგანი, რომელიც ნაშნავს გაშლილ მიდამოს და ყველა ესენი შეადგენს ერთის უდადესი და უწარსინებულესა პირის სახელსა და გვარს ჩვენ საქართველოში.

ხალხური გამოცანები

I ერთს სულიერს მოგასკნებთ ავ თვალ-ტანად მონაშენს. არც ვისგან საყვარელსა, არც ჭებით მონასსენსა, დღისით მზესა არც ნასავს, ცის მონათობს მონაშენს.

ფრინგელის (?)—კვერცხს ანა სდებს, თვით ამრავლებს მონაშენსა.

II ერთსა ზატარა მინდორსა სდგას ოც და ათი კაცია,— მათ ორა მოცაქული ჭყავთ, ცნათა სმეტაკა აცვიათ.

III ჯარი სდგას თემ-თემ შეერილი, გზა ანსად ანა იქცევისო, შეიქმნა სცავა ძრეული მრავალი წაქცევისო!

IV ის ვინ იყო, არ ესილა არც ტაი და არც ქვეყანა უხილავად ღმერთი იცნო მაცნოვარსაც ეთაყვანა?

(გაგონილი და შერეული ჯერინა ნინო ორბელიანისაგან)

არითმეტრიული გამოცანები

ოთხი ემსწვილი ერთ ვატართან ქათმების სასყიდ- ღვით მივიდნენ, პირველმა უთხრა: რაც აქ ქათმები გყავს იმის ნახევარი მომიდე და ერთი ქათმის ნახევარიც მომი- ციო; მეორემ უთხრა: რაც დავრჩა იმის ნახევარი მომიდე და ერთი ქათმის ნახევარიცო, მესამემაც და მეოთხემაც ამ ეკანადვე უთხრეს. ვატარმა ყველას აუსრულა თხოვნა და ბოლოს არც ერთი ქათამი არ დარჩა. კითხვა: რაედენი ქათამი ყვანდა ვაჭარს და რომელს რაედენი მიჰყავდა?

ბ-ნი ა. ცხველაძის საბულისხმოდ.

ჩვენ ზნეობრივ მოვლედ ვრაცხთ ჩვენს თავს ვაცნობოთ და მოვაცნოთ ბ-ნს ა. ცხვე- ღვადეს, რომ მისგან აღიარებულ წინადადება- ზედ ბ-ნი ღ. გულისაშვილმა წერილით თანხ- მობა გამოაცხადა და კიდევაც დანიშნა თავის მხრით მედიატორად, სათავად-აზნაურო ბანკის ბუღალტერი თავ. დ. ფავლენიშვილი (იხილე „თეატრი“ № 27). იმის შემდეგ ერთმა თვემაც გაიარა და ბ-ნი ა. ცხველაძე აქამომდე ხმას არ იღებს. ეს გარემოება ჩვენ ან იმას უნდა მივაწე- როთ, რომ ბ-ნს ცხველაძეს აღარა ჰქსურს მედი- ატორებისაგან საქმის გაჩრევა და, მამასადამე, უკან დებულობს თავის წინადადებას, ან კიდევ გულისაშვილის წერილზედ ჯერ არაფერი

იცის.—ეს უკანასკნელი უფრო დასაჯერებელია და ჩვენც იმედი გვაქვს, რომ ასე უნდა იყოს... ასეა თუ ისე, ჩვენ მაინც ჩვენს მოვალეობას ვას- რულებთ და ხელ-ახლად ვაუწყებთ ბ-ნს. ცხველა- ძეს, რომ ბ-ნი გულისაშვილი თანახმაა მის წინადა- დებაზედ და მხოლოთ მოწინააღმდეგე მხარის მედი- ატორს ელის.

რედაქ.

«თეატრი» ფოსტა.

ფოტო შ. ბ.—ნს ბ. კ.—ქეს. თქვენი პატივცემული წერი- ლი, პასუხად ჩვენის წერილისა, მივიღეთ, რისგამო გულისადა მადლობას მოგახსენებთ. თქვენი რჩევა საფუძვლიანია და ამიტომ ჩვენც გეთანხმებით. რაც შეეხება განცხადებას იგი, როგორც თვითონ დანიხავთ, უკვე დაბეჭდილია. დიდათ დაგვაულებთ თუ კი დაპირებულს ამბებს მოგვწერთ სოლომე, განსაკუთრებით მანდაურ ქალაქის საბჭოზე. იმედი გვაქვს თავ. მ.—ასაც ჩვენს სიაშიგნებას და მადლობას განუცხადებთ... ნუ დაგვივიწყებთ.

ჩიკიშვილი არ შ. ბ.—ნს სადურის. თქვენი წერილი მივიღეთ და თხოვნას გისრულებთ. იმედი გვაქვს არც თქვენ დაივიწყებთ დაპირებულს.

ბ-ნი ნ. ღ. ქ.—და დ. ვაზეთის გაგზავნა თქვენ მოგესპოთ, მიზეზი ჩვენზედ უკეთ უნდა მოგესწინებოდეთ. 1 ივლისიდან წლის დამდეგამდე ვაზეთი «თეატრი» ღირს ვ მანეთი, ვინც ამა ფულს არ გამოგზავნის, იმათ ვაზეთს რედაქცია ვერ გაუგზავნის. მეტს ვერა- ფერს გეტყვით.—

ქალს მათიკო ს.—ფო—ე—ი. თქვენი გამოცანები, ლექსი და გასართობი მივიღეთ. დიდათ გმადლობთ. მანდლოელ №. № დაბეჭდილი იქმნება, რაც კი გამოდგება. იმედი გვაქვს არ მოაკლებთ თქვენს მონაწილეობას ჩვენს ვაზეთს.

გო რ. ბ.—ნს ა. კვალიაშვილს. თქვენი წერილი დაიბეჭ- და, მაგრამ უბედურება შეემთხვა, —აღგა-ალაღ... ზოგიერთი ვერ დაიბეჭდა!...

ქუთაისი ქ.—ნს მათიკო ჩ.—იანს გმადლობთ გა- მოგზავნილისათვის. სწორე ახსნაა. არ დაგვივიწყოთ.

ბორუო შ. ბ.—ნს სანდრუა ბიჭს. თქვენი მრისხანე წერილი მივიღეთ. კარგად გვესმის თქვენი აპილოზილება. ერთს გეტყვით: საზოგადოთ ცუდი ჩვეულებაა, როდესაც კაცს პი- როვნული ჭია აჭიკჭიკებს. ამ აუად-ყოფილობას ერთი-ლა წა- მალა დაედება: რაც კი შეიძლება უფრო ფხიზლათ და გონების თვალთ დაუკვირდეს თავის განსივებულ თემოყვარობას. თქვენ არ მოგწონთ ჩვენი «ფოსტა», —რა გქნათ, ყველას ვერ ვასია- მოვნებთ და არც შეიძლება. სიმართლე მეტად მსგავსი იარაღია: მიეკარება თუ არა პიროვნულ ჭიას, უფოდ დაჰკოდავს.

VIII годъ

ПРОДОЛЖАЕТСЯ ПОДПИСКА НА 1886 ГОДЪ

VIII годъ

ИЛЛЮСТРИРОВАННЫЙ

МІРЪ

ВОЛШОЙ ЕЖЕНЕДѢЛЬНЫЙ ИЛЛЮСТРИРОВАННЫЙ ЖУРНАЛЪ.

каждый новый подписчикъ получаетъ всѣ вышедшіе номера, начиная съ № 1-го со всѣми преміями.

Всѣ подписчики «Иллюстрированнаго Мира» получаютъ въ теченіи года бесплатно:

ЕЖЕНЕДѢЛЬНЫЯ ЛИТЕРАТУРНЫЯ ПРИЛОЖЕНІЯ,

въ которыхъ помѣщаются наиболѣ выдающіеся беллетристическія произведенія коринеевъ иностранной литературы.

ХУДОЖЕСТВЕННЫЯ ПРИЛОЖЕНІЯ,

представляющія снимки съ новѣйшихъ капитальныхъ произведеній русскихъ и иностран. художниковъ.

НОВѢЙШІЯ ПАРИЖСКІЯ МОДЫ

съ выкройками въ натуральную величину. Въ годъ около 500 рисунковъ моды съ описаніями.

Годовые подписчики „Иллюстрированнаго Мира“ получаютъ, кромѣ всего еще премію главную большую

РОСКОШНЫЙ ФОТОГРАФИЧЕСКІЙ АЛЬБОМЪ,

состоящій изъ ДВАДЦАТИ ФОТОГРАФИЧЕСКИХЪ СНИМКОВЪ съ классическихъ произведеній знаменитыхъ художниковъ: русскихъ, итальянскихъ, французскихъ, нѣмецкихъ и англійскихъ. Каждая фотографія сопровождается портретомъ художника, его біографіею и описаніемъ картины.

ПОДОВОЙ БОГАТОЙ ПРЕМІИ НЕ ВЫДАВАЛЪ ЕЩЕ НИ ОДИНЪ ЖУРНАЛЪ

Годовые подписчики, заявившіе свои требованія до 15 го декабря, получаютъ съ № 1 журнала: допускается подписка въ разсрочку: при подпискѣ 4 р., и къ 1-му сентября 1 р.

Желающіе ознакомиться съ журналомъ, могутъ получить пробный № за двѣ 7-ми копѣечныя марки.

Адресъ редакціи С.-Петербургъ Невскій проспектъ, № 76.

« П З Я К П Я »

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი გამოდის უოველ დღე გარდა იმ დღეებისა, რომელნიც შედ მოსდევნ კვირა-უქმებებს.

წლიური ფასი	10 მ.
ნახევარი წლით	6 მ.
სამის თვით	3 მ. 50 კ.
და ერთის თვით	1 მ. 50 კ.

პირველის ივლისიდან წლის დამლევამდე გაზეთი «ივერია» დირს შვიდი მანეთი.

რედაქცია იმყოფება: ახალ ბებუთოვის ქუჩაზედ ზუბალოვის სახლში, № 9.

გარეშე ხელის მომწერთათვის: Тифлисъ Въ редакцію газеты «Иверія».

რედაქტორ — გამოცემელი ი. ჭავჭავაძე.